

kandilima stoje uljanice a na *svijećnjacima* voštanice. *Zvona, zvonca* i *škrebetaljke* služe za sazivanje ili upozoravanje vjernika.

A. Bad.

LITURGIJSKO RUHO, odjeća i oprema svojstvena pojedinim svetim redovima, odn. službama ili činima, koju pripadnici klera odijevaju pri obavljanju liturgijskih čina. To je ruho uvijek od plemenitih tkanina, urešeno vezom, brokatom, zlatnim vezom, a ponekad i likovnim prikazima i kristalnim zrcima. — Niži kler nosi preko crnoga talara bijelu *roketu*. Subdakon nosi *alar*, *amikt*, *albu*, *manipul* i *tunicelu*. Đakon nosi *amikt*, *albu*, *manipul*, *štolu* preko jednoga ramena te *dalmatiku* a svećenik *amikt*, *albu*, *manipul*, *štolu*, *kazulu* i na glavi *biret*. Biskup nosi sve što i svećenik, s time što ispod kazule nosi tanke tunicele i dalmatiku, na glavi *mitru* i u ruci *štap* (*pastoral*), te posebne *rukavice*, *sandale* i *gremijal*. Nadbiskup preko biskupskoga ruha nosi *palij*, a papa umjesto mitre *tijaru*, a umjesto palija *fanon*. U pojedinim zgodama svećenik i viši pripadnici hijerarhije nose još *velum*, *plašt* (*pluvijal*), *cappu magnu*, *mozzettu*, *pektoral* te još neke dijelove odjeće. Donji dijelovi odjeće (*amikt* i *alba*) uvijek su bijele boje, dok se boja ostalih dijelova mijenja ovisno o liturgijskim vremenima i blagdanima. Liturgijske boje su: bijela (radost), crvena (mučeništvo), ljubičasta (pokora), zelena (nada), crna (žalost), te zlatna (izuzetna radost, svečanost) i ružičasta (ublažena pokora).

A. Bad.

LIVNO, gradić u Z Bosni. Na okolnim uzvisinama nalaze se gradine — utvrđena naselja ilir. Dalmata, od kojih su neke korištene i u rim. doba (kasteli). U rim. doba na Livanjskom je polju vjerojatno bilo veće naselje (*Pelva*). — U X. st. župa *Hlivno*, koju Porfirogenet naziva imenom *Hlebiana* a spominje se u izvorima 892, 1045. i 1078, pripada hrvatskoj državi. Potkraj XIII. i poč. XIV. st. u vlasti je Šubića, a u XV. st. u posjedu Kosača. God. 1469. L. zauzimaju Turci koji se i utvrđuju; od grada s pet kula ostali su samo ostaci. U Rapovinama otkriveni su ostaci starohrv. pletera, a u Grborezima ranohrv. groblje iz XII—XIII. st.

LIT.: V. Klaić, Grada za Topografiju i historiju hlivnjske župe i grada Hlivna, VjHAD, 1928. — H. Kreševljaković, Stari bosanski gradovi, Naše starine (Sarajevo), 1953. — M. Vego, Naselje bosanske srednjovjekovne države, Sarajevo 1957, str. 45—46. — Š. Beslagić, R. Grborezi, Sarajevo 1964.

LIŽNJAN, selo J od Pule. U njemu je pronađena pregradna ploča od vapnenca s pleternim ukrasom iz druge pol. X. st. U zaljevu Kuje otkriveni su kapitel od vapnenca iz sredine V. st., ranokršć. lampica s ljudskom figurom (Krist-Dobri pastir), opeke s radioničkim žigovima te tragovi zidova ant. građevine koja je najvjerojatnije pripadala nekoj ladanjskoj vili.

LOBOR, dvorac Keglevića

LIT.: B. Marušić, Novi spomenici ranosrednjovjekovne skulpture u Istri i na Kvarnerskim otocima, Bulletin JAZU, 1956, 8, str. 10. — Š. Mlakar, Neki novi antikni nalazi u Istri, Jadranski zbornik, Rijeka—Pula 1957.

Ma. Š.

LOBOR, selo SZ od Zlatara u Hrvatskom zagorju. Burg *Pusti Lobar* (ruševine), malena opsega i nepravilna tlocrta, smješten je u vrh strma brda. Spominje se kao castrum već 1259. Među brojnim vlasnicima bili su grofovi Celjski, J. Vitovec, a od 1525. Keglevići.

U XVII. st. napuštaju Keglevići teško pristupačan burg i podižu u ravnicu velik dvorac koji je etapno građen XVII—XIX. st. Tlocrt je četverokutan, krila nejednake visine zatvaraju unutarnje dvorište s arkadama; u njegovu je sklopu dvorska kapela. Pročelno dvokatno krilo s balkonom na četiri para stupova dobiva završni oblik u XVIII. st. U glavnoj je dvorani očuvana stropna slika mitološkoga sadržaja. — U selu je kasnobarokna župna crkva Sv. Ane (1807—30), čiji glavni oltar ima klasicističkih elemenata. Među zlatarskim se predmetima ističu: kalež (1762), kadiionica (1726), monstranca kasnogotičkih oblika, ciborij (1690). — Na brdu iznad

LOBORIKA, rekonstrukcija predromaničke oltarne pregrade iz crkve Sv. Flora u okolici Lobarika. Pula, Arheološki muzej Istre